

Den Haag

Haags Samenspel

De Haagse Participatiewerkwijze

Hét stappenplan voor het inzetten
van **participatie**

Voor **betere** participatie

Participatie is de manier waarop bewoners, ondernemers en organisaties invloed uitoefenen op en betrokken zijn bij vraagstukken in hun straat, buurt, wijk of stad. Ga je in jouw project participatie gebruiken? Of werk je aan een startnotitie of plan van aanpak? De Haagse Werkwijze helpt je op weg.

De Haagse Participatiewerkwijze in vier stappen

- 1 Participatieplan
- 2 Participatie-analyse
- 3 Participatie-ontwerp
- 4 Participatie-verslag

De Haagse Participatiewerkwijze helpt je
je participatietraject vorm te geven.

- De Participatiewerkwijze bestaat uit vier stappen.
- Elke stap bestaat uit vragen. Heb je alle vragen beantwoord, dan heb je je participatietraject afgerond.
- Per stap worden instrumenten en methodes aangeboden die je kunt gebruiken.

Stap 1 Participatieplan

Voordat je anderen bij je participatietraject betrekt, breng je in kaart waarover je wilt participeren. Je stelt vast welke strategische keuzes er zijn om met je team of bestuur te bespreken. Je beschrijft waarop de deelnemers invloed kunnen uitoefenen en wie welke rol in het proces heeft.

Onderdelen:

- De participatiecheck
- Het bepalen van de invloed die mogelijk is
- Rollen

De participatiecheck

1. In welke fase bevindt zich het project/plan waarvoor je participatie wilt inzetten?
 - ▶ Verkenningsfase
 - ▶ Beleidsontwikkeling, planuitwerking
 - ▶ Keuzes maken
 - ▶ Uitvoering, realisatie.
2. Waarover gaat het participatietraject of wat is het participatievraagstuk?
Wat is het onderwerp waarbij je anderen wil betrekken (op wil laten participeren)?
3. Hoe overzichtelijk of ingewikkeld (complex) is het onderwerp of vraagstuk?
Kijk hierbij ook of:
 - ▶ Het een gestructureerd onderwerp/vraagstuk is. Dat wil zeggen dat alle benodigde kennis beschikbaar is. Er zijn geen principiële belangentegenstellingen.
 - ▶ Het een ongestructureerd onderwerp/vraagstuk is. Dat wil zeggen dat niet alle benodigde kennis beschikbaar is. Er kunnen forse belangentegenstellingen zijn.
4. Wat gaan betrokkenen (bewoners, ondernemers, organisaties enz.) van het project/plan merken?
5. Waar komt de vraag om (inwoners-)participatie voor dit project/plan vandaan?
Heeft iemand opdracht tot participatie gegeven? Welke verwachtingen zijn bij betrokkenen gewekt?
6. Welke wet- en regelgeving is van toepassing? En welke beleidskaders?
Zijn er (bijvoorbeeld in de raad) afspraken gemaakt?
7. Wat is de planning van het participatietraject?
Wanneer moeten de resultaten van het participatietraject bekend zijn?

8. Hoeveel budget is er voor de organisatie van de participatie en de bijbehorende communicatie? Participatie vraagt tijd en inzet van collega's (organisatie) en kost geld om uit te voeren.

Tip: Een participatietraject kan ook ongewenste effecten hebben. Denk vooraf na of het onderwerp bestuurlijk en/of politiek gevoelig is.

Het bepalen van de invloed die mogelijk is

1. Zijn er randvoorwaarden, eisen en/of kaders aan dit participatietraject gesteld?

Op welke is participatie mogelijk?

2. Welke invloed kunnen deelnemers uitoefenen?

Denk hierbij aan:

- ▶ (Mee-)beslissen of faciliteren
- ▶ Meewerken of coproduceren
- ▶ Meedenken of advies vragen
- ▶ Mening geven of raadplegen
- ▶ Aanhoren of informeren.

3. Wat is het doel van de participatie? Wat wil je bereiken met de participatie?

Wil je:

- ▶ Belangen in beeld brengen
- ▶ Argumenten en/of standpunten verzamelen
- ▶ Kennis en ervaring ophalen
- ▶ Alternatieve oplossingen ophalen
- ▶ Tot een gezamenlijk standpunt komen
- ▶ Deelnemers zelf verantwoordelijkheid geven
- ▶ De macht van inwoners vergroten
- ▶ Acceptatie op genomen beslissingen vergroten
- ▶ Onbehagen verminderen
- ▶ Anders ...

4. Hoe weegt de uitkomst van het participatietraject mee in de besluitvorming?

Wat doe je met de uitkomst:

- ▶ De uitkomst is van doorslaggevend belang
- ▶ De uitkomst wordt meegenomen in het advies
- ▶ Anders ...

Tip: Bekijk de trap van eigenaarschap.

Rollen

1. Wie wil je bij het participatietraject betrekken? Met andere woorden: wie zijn de doelgroepen?
2. Wie is waarvoor bevoegd of verantwoordelijk? Wie neemt de eindbeslissingen?

Tip: Bij een goed participatietraject zijn de deelnemers zo divers mogelijk. Dus denk naast inwoners ook aan ondernemers, ondernemersverenigingen, buurtverenigingen, belangenverenigingen, uitvoeringspartners, particuliere ontwikkelaars en buurgemeenten. Ook collega's, directie en bestuur kunnen deelnemer zijn.

Notities

.....

.....

.....

.....

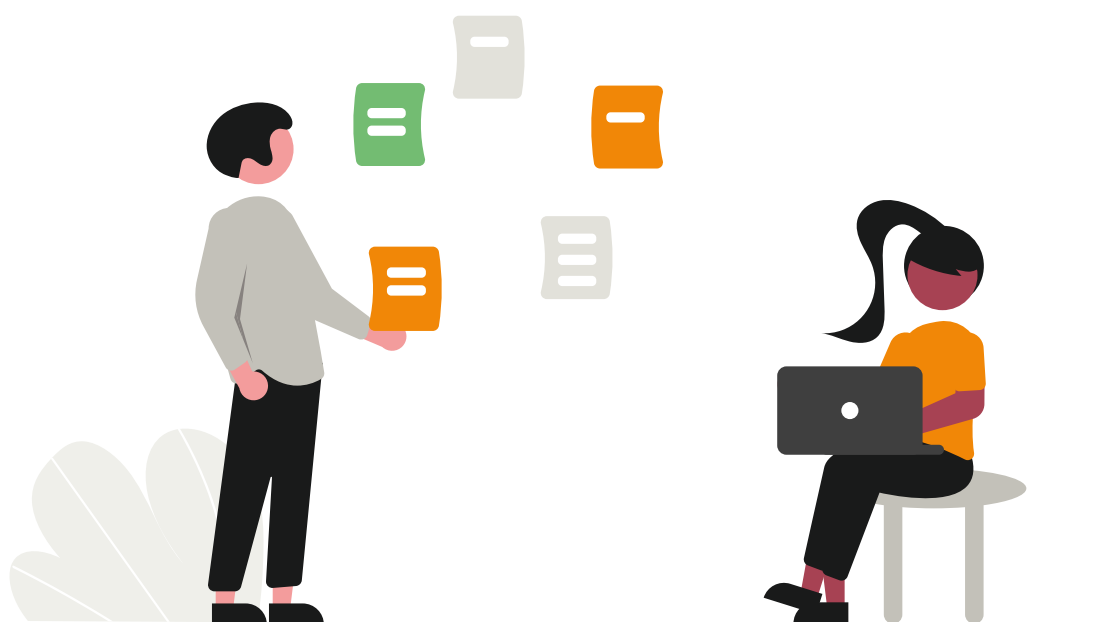
.....

.....

.....

.....

Tip: Een goed participatietraject kent verschillende rollen. Denk aan mensen met kennis van het gebied, met kennis van communicatie en met kennis over participatie.

Stap 2 Participatie-analyse

In stap 1 heb je de uitgangspunten van je participatietraject vastgesteld. In deze stap kijk je naar de factoren die bepalend zijn voor het participatietraject. Je kijkt welke behoeften er in het gebied/situatie leven waar je aan de slag gaat. Ook onderzoek je welke belangen er spelen en brengt die in kaart.

Onderdelen:

- Omgevingsanalyse
- Belangen in kaart brengen

Omgevingsanalyse

Maak een omgevingsanalyse van het gebied of de situatie waarin je project/plan speelt. In de omgevingsanalyse beschrijf je:

- ▶ Wat het stadsdeel, gebiedsregisseurs en bewonersorganisaties al over je project/plan weten
- ▶ Welke andere projecten en ontwikkelingen in het gebied invloed hebben op je project/plan
- ▶ Hoe inwoners, ondernemers, organisaties en gebruikers in het gebied betrokken willen worden
- ▶ Wie de sleutelfiguren en ambassadeurs in het gebied zijn
- ▶ Wat er in het gebied al aan activiteiten plaatsvinden
- ▶ Is er in het verleden in dit gebied al een project rondom dit onderwerp geweest? Zo ja; wat is er gebeurd en wat was de uitkomst?

Tip: Wellicht is er al een omgevingsanalyse beschikbaar. Vraag dit na bij betrokken collega's. Bijvoorbeeld vanuit het stadsdeel.

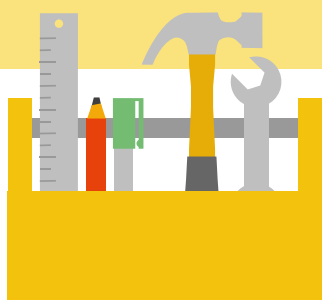
Belangen in kaart brengen

1. Hebben alle deelnemers dezelfde kennis? Is deze kennis voldoende?
2. Welke verschillende belangen spelen er? Zijn de belangen tegengesteld of delen deelnemers belangen?
Zijn er principiële belangenverschillen?
3. Zijn de doelgroepen zoals benoemd in Stap 1 volledig?
Of missen er nog groepen met een ander belang?

Tip: Doe onderzoek. Lees bijvoorbeeld mediaberichten in en over het gebied of de situatie. Ga in gesprek met de doelgroepen. Bespreek hun belangen, behoefte en beleving.

Stap 3 Participatie-ontwerp

Je bedenkt hoe je de belangen van de deelnemers kunt samenbrengen en hoe je dit het beste kunt doen (fase 1 Ontwerpen). Vervolgens bedenk je welke werkvormen goed aansluiten op wat je wilt bereiken (fase 2 Ontwikkelen). Je voert dat wat je hebt ontwikkeld uit (fase 3 Uitvoeren). In elke fase kunnen meerdere activiteiten en contactmomenten zijn.

Onderdelen:

- Fase 1 Ontwerpen
- Fase 2 Ontwikkelen
- Fase 3 Uitvoeren

Fase 1 Ontwerpen

1. Hoe zorg je ervoor dat de deelnemers dezelfde en voldoende kennis en vaardigheden hebben om goed mee te kunnen doen?
2. Wat doe je om iedereen te betrekken? Hoe zorg je voor inclusiviteit?
3. Hoe zorg je ervoor dat iedereen die wil meedoen dit ook kan?
4. Hoe worden beslissingen genomen?
5. Hoe zorg je ervoor dat ook 'tegenstanders' de genomen besluiten accepteren?

Tip: Door te evalueren kun je kijken of je op de goede weg bent. Evalueer dus ook tussentijds. Evalueer zowel het proces als de toegepaste methodiek(en).

Tip: Denk bijvoorbeeld aan een mix van online- en offlinemogelijkheden en de inzet van sleutelfiguren en ambassadeurs in het gebied.

Notities

Stap 4 Participatie-verslag

De laatste stap is de evaluatie. Je kijkt tussentijds en na afloop samen met de deelnemers en het participatieprojectteam naar de effecten van het participatietraject en wat jullie hebben geleerd. Je bedenkt hoe je de opgedane kennis en ervaring borgt.

1. Wanneer ga je evalueren? Denk ook aan tussentijdse evaluaties.

2. Wat vinden de deelnemers van het participatieproject?

3. Wat vindt het participatieprojectteam van het participatietraject?
Wat heeft het team geleerd?

4. Hoe zorg je ervoor dat collega's gebruik kunnen maken van de opgedane kennis en ervaring?

Tip: Gebruik hiervoor evaluatie vragen voor deelnemers.

Tip: Leg de uitkomsten van evaluaties vast en deel ze met het stadsdeel en het team Haags Samenspel, zodat anderen van jouw ervaringen kunnen leren.

Notities

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Den Haag

Vormgeving
Dienst Bedrijfsvoering
Multimedia

November 2021